

מכדי, כל מילי דעזרא נחמיה בן חכליה אמרינהו, ונחמיה בן חכליה מאי טעמא לא איקרי סיפרא על שמייה? אמר רבי ירמיה בר אבא: מפני שהחזיק טובה לעצמו, שנאמר "זכרה לי אלהי לטובה". - דוד נמי מימר אמר "זכרני ה' ברצון עמו פקדני בישועתך!" - דוד רחמי הוא דקבעי. רב יוסף אמר: מפני שסיפר בגנותו של ראשונים, שנאמר "והפחות הראשונים אשר לפני הכבירו על העם ויקחו מהם בלחם ויין אחר כסף שקלים ארבעים וגו'".

סוגרין 23

מכדי וכו' - ר"י דג"ס נספח עזרא, יתנויים חז"ר.

(חמ"ו) - סוגרין א

ספר תהלים ואיוב ומשלי קהלת שיר השירים וקנינות, דניאל ומגילת אסתר עזרא ודברי הימים

עזרא כתב ספרויהם של דברי הימים עד לו מסייעא ליה לרב דאמר רב יהודה אמר רב לא עלה עזרא מבבל עד שיחם עצמו ועלה ומאן אסקיה נחמיה בן חכליה

ג"ג ר' - 16

דבר אחר: "שלת יאל" - שנשא אל על אלתו אל, "זרובבל" - שנזרע בבבל, ומה שמו - נחמיה בן חכליה שמו.

סוגרין 24

דברי נחמיה וגו'. מנאן ואלין כתב נחמיה ספר ז"ו

דף לח ע"א גמ' וזכרנו שמה שכלל ומה שמו נחמיה סי. כי זה דבר תמוה שיהא נגד פסטי' על קצוים מוארזים נספחם של עזרא ונחמיה כמבואר עולי הגולה שמונה נחמיה אחר יסוע (לכן אין לומר בו מותם במרדכי בלבד דכתיב מיתוס) ועוד יצא הכתוב תלמידי ויכריעו סתים נספחו של נחמיה (סס"ג) וכל יספחל כינוי וזכרנו וכו' נחמיה ואל"ל גם כזה כמ"ס נספח א"כ לפניה לתוך החול נמ"ס סוף טובה כ"ו. ד"ל"ל לא סולל וכו' נחמיה דלפסוק: ...

איחתי ר' זמנין מ' ר' יצחק זמנין

ב. ומה שמו נחמיה בן חכליה שמו. ביד רמה כ' הא מילתא תמיהא לן טובא דהא בעזרא משמע דנחמיה לא זרובבל הוא, וע' בחמ"ח ש"י יש לדקדק למה נקרא בן חכליה והלא לפ"ד הש"ס בן יכניה הוא, ואפשר לומר בן לאיש שהיה חייב כליה כמ"ש בירמ' ב כתבו את האיש הזה עירי גו', וע' יעיר אוזן להגחיד"א מערכת הגו"ן אות י"ב ובספרו פתח עינים שהקשה על הרמב"ם שמנה את זרובבל ונחמיה בן חכליה לשנים, וצריך לגרוס בדברי הרמב"ם נחמיה בן חכליה זרובבל ומרדכי בלשן, להקדים זרובבל למרדכי בלשן ולהסיר הוא"ו מוזרובבל ויהיה, נחמיה זרובבל" והן אמת שיש נחמיה אחר בעזרא אשר באו עם זרובבל ישוע נחמיה שריה, ולפ"ד הש"ס צ"ל דג"כ ישוע היה שמו והיינו "זרובבל ישוע נחמיה" והכל שם אחד (נראה בספרי לחקר שמות וכינויים בתלמוד מחקר י"ד בעלי דו"שם) או שנאמר נחמיה אחר היה, וגם בנחמיה ח' וישוע ובני וגו' ושם כתוב נחמיה הוא התרשתא ובפ"י כתוב ועל החתומים נחמיה התרשתא בן חכליה, ובפ"ג נזכר נחמיה בן עזבוק שר חצי פלך וגו' הרי לך דיש נחמיה אחר וכו'.

ג. ובחדושי הגרא"ל ליפקין כ' אם נפרש כוונת הגמרא שנחמיה בן חכליה שכתב ס' נחמיה הוא זרובבל א"כ נצטרך לומר שמה שכתוב בעזרא ב' ב ובנחמיה ז' ז זרובבל ישוע נחמיה זהו נחמיה אחר, כדמצינו בנחמיה ג' טו נחמיה שר חצי פלך, ויש הוכחה שזה נחמיה אחר מאשר בכל ס' נחמיה כשמוזכר נחמיה בן חכליה מובא בשם אביו או בשם התרשתא או הפהה, [ע' עזרא ב ס"ג, נחמיה ז' ה, ח' ט, י' ב, י"ב כו] ורק בשני מקומות אלו שהוזכר זרובבל מוזכר רק נחמיה סתם, ואולי לכך נתכנה אחר התרשתא לפי שהיה נחמיה אחר, ולפ"ז בס' עזרא קראו זרובבל בשם שקראו הקב"ה בנבואת חגי ב, ובספר נחמיה קרא עצמו בשמו העצמי ושם אביו, וע' בס' אבות הרא"ש לאבדר"ג פ"א (ח"א נ"ה ג-ד).

אוצרין ג"ז - כי נשואן נחמיה ר' יצחק זמנין

ג. מהו 'משפן' שני פעמים אמר רבי שמואל בר מרתא שנתמשפן שני פעמים על ידיהם זהו שאנשי פנסת הגדולה אומרים (נחמיה א. ז) 'חבל חבלנו לך ולא שמרנו את המצות ואת החקים ואת המשפטים' מהו 'חבל חבלנו לך' הוי שנתמשפן שני פעמים ואין 'חבל' אלא משפון שנאמר (דברים כד. ה) 'לא יחבל רחום ורכב' לךך פתיב 'אלה פקודי המשפן משפן העדת' שני פעמים.

סוגרין 25